

1. Referentie

Referentie	Hendrikx, K., Maes, F., Magez, W., Ghesquière, P. & Van Damme J. (2007). <i>Longitudinaal onderzoek in het basisonderwijs: Intelligentiemeting (schooljaar 2005-2006)</i> . Leuven: Steunpunt SSL.
Taal	Nederlands
ISBN - ISSN	/
Publicatievorm	Onderzoeksrapport

2. Abstract

De doelstelling van het SIBO-onderzoek is in de eerste plaats het beschrijven en verklaren van de (verschillen) in ontwikkeling van leerlingen en hun schoolloopbaan vanaf het kleuteronderwijs tot het einde van het lager onderwijs (Maes, Ghesquière, Onghena & Van Damme, 2002). In dit rapport wordt een grootschalige intelligentiemeting besproken. Eerst wordt een algemene situering gegeven van het concept intelligentie. In hoofdstuk drie wordt een beschrijving gegeven van de twee afgenomen intelligentietests. Het volgende hoofdstuk behandelt de afnameprocedure, beschrijft de onderzoeksgroepen en geeft een overzicht van de respons. In een vijfde hoofdstuk worden enkele relevante testkenmerken onder de loep genomen, waaronder de betrouwbaarheid en de validiteit. Het zesde hoofdstuk geeft de vergelijkingsgegevens of normering van de twee afgenomen tests. In het zevende en het achtste hoofdstuk wordt intelligentie in verband gebracht met enkele ander relevante variabelen, respectievelijk als afhankelijke en als onafhankelijke variabele. Het laatste hoofdstuk ten slotte kijkt intelligentie in relatie tot enkele schoolkenmerken.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Onderwijs
Trefwoord(en)	Algemene cijfers, basisonderwijs, buitengewoon onderwijs

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	Vlaams minister van Onderwijs en Vorming (Frank Vandenbroucke)
Onderzoeker(s)	Kris Hendrikx Steunpunt SSL, Onderzoeksdomein "Studie- en schoolloopbanen van leerlingen en studenten" Katholieke Universiteit Leuven Willem de Croylaan 52a – bus 5581 3001 Heverlee Tel: 016/32.21.71 Fax: 016/32.29.67 kris.hendrikx@icts.kuleuven.be www.steunpuntloopbanen.be

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Onderzoek naar de cognitieve mogelijkheden van de leerlingen: - Zijn er verschillen in de resultaten op de intelligentiemeting tussen leerlingen die onderling verschillen wat betreft de afzonderlijke achtergrondkenmerken (etnische afkomst, opleiding)

	moeder, thuistaal, socio-economische status, geslacht, buitengewoon onderwijs, leeftijd)? - In welke mate kunnen de verschillen in scores op intelligentietests verklaard worden door het geheel van de achtergrondvariabelen? - In welke mate hangt intelligentie samen met schoolse prestaties? - Verschillen de gemiddelde intelligentietest scores tussen de netten? - Verschillen de resultaten op de CIT-3-4-R en de SPM tussen de verschillende onderzoeksgroepen?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeksmethode	Afname van 2 intelligentietests: een licht gewijzigde versie van de CIT-3-4-R van Stinissen (collectieve verbale intelligentietest) en de Standard Progressive Matrices (non-verbale cognitieve mogelijkheden)
Onderzochte groep	Leerjaarscohort: alle leerlingen die op het moment van de testafname in het derde leerjaar zaten van een SIBO-school (= school die deelneemt aan het SIBO onderzoek). Leeftijdscohort: alle leerlingen van het geboortjaar 1997 in een SIBO-school, inclusief deze leerlingen die in schooljaar 2002-2003 voor de eerste maal in de derde kleuterklas zaten in een SIBO-school en die daarna, in schooljaar 2003-2004, niet gewoon zijn doorgestroomd naar het eerste leerjaar. Op die manier worden ook kinderen die bleven dubbelen of doorstroomden naar een andere school van het gewone of buitengewone onderwijs, betrokken in het onderzoek. De totale steekproef voor deze afname bestaat uit 686 scholen met in totaal 6953 leerlingen, waarvan uiteindelijk van 5915 leerlingen respons kwam.
Bereik	Regionaal: Vlaanderen

7. Resultaten

Achtergrondkenmerken (afzonderlijk)	- Etnische afkomst: naarmate de etnische afkomst dichter staat bij de Belgische cultuur, zijn de scores hoger (effect is sterker voor de CIT-3-4-R dan voor de SPM). - Opleiding moeder: naarmate het opleidingsniveau van de moeder hoger is, scoren de kinderen beter op beide intelligentietests (effect is sterker voor de CIT-3-4-R dan voor de SPM). Opleiding van de moeder is tevens indicator van de socio-economische status: er is een analoog verband merkbaar. - Thuistaal: kinderen uit gezinnen waar thuis geen Nederlands wordt gesproken, scoren minder hoog dan kinderen uit gezinnen waar thuis naast een andere taal (of meerdere andere talen) ook Nederlands gesproken wordt (geldt enkel voor de CIT-3-4-R test). Kinderen uit deze gemengde gezinnen doen het op hun beurt minder goed dan kinderen van ouders die beiden Nederlands spreken (zowel bij CIT-3-4-R test als bij SPM, echter sterker verband bij eerste test). - Geslacht: meisjes en jongens doen het in de twee tests even goed. - Buitengewoon onderwijs: Kinderen uit het buitengewoon onderwijs scoren significant minder goed dan kinderen in het gewone onderwijs (enkel van toepassing op SPM test). - Leeftijd: leerlingen met onderwijsachterstand doen het significant slechter dan leerlingen die op leeftijd zitten of die onderwijsvoorsprong hebben (effect is sterker voor de CIT-3-4-R dan voor de SPM) (berekend op leerjaarscohort). Dat het verband sterker is in een aantal gevallen voor de CIT-3-4-R ('aangeleerde intelligentie') dan de SPM (zuivere intelligentie) is enige evidentie ten voordele van de hypothese dat het verschil te wijten is aan omgevingsinvloeden.
Achtergrondkenmerken	Globaal beschouwd blijkt het effect van de achtergrondvariabelen eerder beperkt, het wordt hoofdzakelijk opgeslorpt door de opleiding van de moeder (en de thuistaal bij CIT-3-4-R).
Verband met schoolse prestaties	De scores op de intelligentietests blijken vooral sterk samen te hangen met de resultaten op de toets wiskunde. Ook geslacht en etnische afkomst spelen een significante rol. Wat betreft de "Drie-Minuten-Toets" wordt slechts 9% van de variantie verklaard. Enkel intelligentie draagt significant bij.
vergelijking tussen onderwijsnetten	De vrij basisscholen hebben gemiddeld een intellectueel sterker leerlingenpubliek dan de officiële basisscholen.

Vergelijking tussen de onderzoeksgroepen	De scholen uit de referentiegroep en de methodescholen scoren ongeveer even hoog op de intelligentietests. De scholen van de GOK-onderzoeksgroep scoren iets minder hoog.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/